

Socialförvaltningen
Sofie Norén
Utvecklingsledare
Dnr: 25SN120
Datum: 2026-04-27

Kommunstyrelsen

Svar gällande: Äldre med psykisk ohälsa - en glömd grupp i behov av riktat stöd

1. Kartlägga omfattningen av psykisk ohälsa bland äldre i ordinärt boende, särskilt de med hemtjänstinsatser, för att få ett bättre underlag om behov, antal och problematik.

Svar:

Ur ett etiskt perspektiv finns en grundläggande utmaning i att hemtjänsten verkar utifrån redan fattade biståndsbeslut och därmed saknar mandat att fullt ut kartlägga eller agera på behov som faller utanför dessa. Det innebär att personal i sitt dagliga arbete kan uppmärksamma tecken på psykisk ohälsa, men saknar formella verktyg att systematiskt dokumentera, bedöma eller initiera insatser utan att detta först prövas av myndighet. Detta skapar ett glapp mellan upptäckt och åtgärd, där individens behov riskerar att kvarstå under en längre tid.

En ytterligare utmaning är kopplad till sekretess. Uppgifter om enskildas hälsa och personliga förhållanden omfattas av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 26 kap. 1 §, vilket begränsar möjligheten att samla in, sammanställa och dela information utan laglig grund eller samtycke. Detta försvårar framtagandet av en övergripande nulägesbild av psykisk ohälsa inom målgruppen.

I praktiken lyfts identifierad problematik i interna forum såsom teamträffar, vilket är en viktig del i att uppmärksamma behov. Samtidigt deltar inte alltid HSE-personal då alla brukare saknar HSL-beslut, vilket innebär att medicinsk kompetens inte alltid finns med i bedömningen. Sammantaget bidrar detta till en risk för att helhetsbilden av individens behov blir ofullständig samt att arbetet blir mer reaktivt än förebyggande.

2. Starta en specialiserad arbetsgrupp inom hemtjänsten med inriktning på äldre med psykisk

ohälsa. Gruppen bör:

- Bestå av utbildad personal med kunskap om psykisk ohälsa hos äldre
- Arbeta relationsbaserat och kontinuerligt med sina brukare.
- Samverka med sjuksköterskor, biståndshandläggare, psykiatri och anhöriga

Svar:

Det finns idag en etablerad struktur för intern samverkan där olika yrkesroller möts, exempelvis i teamträffar, för att samordna insatser och lyfta brukares behov. Denna struktur är

en viktig grund för att kunna identifiera och hantera även psykisk ohälsa, samt skapa en gemensam förståelse kring individens situation.

Samtidigt finns utmaningar i att den interna samverkan inte alltid omfattar samtliga professioner, vilket kan påverka kvaliteten i helhetsbedömningen. Det finns även variation i kontinuitet och kompetens kopplat till målgruppen, vilket kan försvåra ett långsiktigt och relationsbaserat arbetssätt.

Mot denna bakgrund pågår ett utvecklingsarbete inom ramen för kommande områdesförändring. Verksamheten ser tillsammans med HSE över områdesfördelningen med målsättning att skapa specialistgrupper med fördjupad kompetens inom psykisk ohälsa. Detta förväntas bidra till ökad kontinuitet, tydligare ansvarsfördelning samt stärkt samverkan både internt och externt. En utmaning i detta arbete är att säkerställa resurser, kompetensförsörjning och att förändringen implementeras likvärdigt i hela verksamheten.

3. Erbjuder särskild kompetensutveckling och handledning för hemtjänstpersonal i bemötande, samtal, suicidprevention, och psykisk hälsa kopplad till äldre.

Svar:

Kompetensutveckling erbjuds bland annat genom MHFA (Mental Health First Aid), vilket ger personal grundläggande kunskap i att identifiera och bemöta psykisk ohälsa samt agera vid akuta situationer. Under 2026 organiseras utbildningen via KTC, vilket är positivt då det finns en kommunal samordning som kan bidra till struktur och långsiktighet i utbildningsinsatserna. Dessutom finns möjlighet att finansiera delar av utbildningarna genom statsbidrag.

Samtidigt finns utmaningar kopplade till både kostnader och tillgänglighet. Utbildningsinsatser kräver resurser i form av tid och ekonomi, vilket kan påverka möjligheten för all personal att delta. Det finns även behov av kontinuerlig handledning och fördjupning för att omsätta kunskap i praktiken, vilket inte alltid är fullt ut etablerat. En ytterligare utmaning är att säkerställa att kompetensen bibehålls över tid och integreras i det dagliga arbetet.

4. Stärker samverkan mellan hemtjänsten, primärvården, psykiatri, och socialpsykiatri, så att ingen äldre buntas runt eller blir bortglömd.

Svar:

Ansaret för samverkan med primärvården ligger på socialchef i rollen som verksamhetschef för hälso- och sjukvården. Det finns etablerade samverkansformer mellan berörda aktörer, vilket utgör en viktig grund för att skapa en sammanhållen vård och omsorg för den enskilde.

Trots detta finns utmaningar i att få till en fullt fungerande helhet. Skillnader i uppdrag, lagstiftning, organisation och prioriteringar mellan olika verksamheter kan leda till otydlighet

i ansvarsfördelning. Detta kan i sin tur innebära risk för att individer faller mellan stolarna eller upplever att de "bollas runt" mellan olika instanser. Det finns därför ett fortsatt behov av att utveckla samverkansformerna, tydliggöra ansvar samt skapa gemensamma arbetssätt med individens behov i centrum.

5. Säkerställa att även denna grupp inkluderas i kommunens förebyggande arbete, t.ex. genom Besöksverksamhet.

Svar:

I kommunen finns personligt ombud, vilket är en viktig funktion för personer med psykisk ohälsa. Ett personligt ombud arbetar på uppdrag av individen och fungerar som ett stöd i kontakter med myndigheter och vårdinstanser. Ombudet hjälper till att samordna insatser, bevaka individens rättigheter och säkerställa att individen får det stöd den har rätt till. Rollen är fristående från myndighetsutövning och utgår från individens behov och önskemål.

En styrka med funktionen är att den kan bidra till att individer som annars riskerar att inte fångas upp kommer till rätt instans och får stöd i ett tidigt skede. Samtidigt finns utmaningar i att nå ut till målgruppen, då det bygger på att individen själv önskar stödet eller blir hänvisad dit. Det förebyggande arbetet kräver därför även bredare insatser, såsom uppsökande verksamhet och ökad samverkan, för att säkerställa att även de mest sköra individerna inkluderas.

Niina Iinatti (M)
Socialnämndens ordförande